Impact Factor (QJIF): 8.47 E-ISSN: 2583-1615, P-ISSN: 3049-3498

International Journal of Research in Academic World

Received: 14/December/2025 IJRAW: 2026; 5(1):152-155 Accepted: 23/January/2026

లంబాడీల సామాజిక – ఆర్థిక స్థితిగతులు- ఒక పరిశీలన

*1Ramu M

*1Research Scholar, Department of History, Potti Sree Ramulu Telugu University, Srishelam, Andra Pradesh, India.

సారాంశం

తెలంగాణలో, లంబాడాలను షెడ్యూల్డ్ తెగగా వర్గీకరించారు, ఇది వారికి కొన్ని చట్టపరమైన రక్షణలు మరియు రిజర్వేషన్ల ప్రయోజనాలను అందిస్తుంది. అయినప్పటికీ, వారు విద్య, ఆర్థిక అభివృద్ధి మరియు వనరుల లభ్యత విషయంలో సవాళ్లను ఎదుర్కొంటూనే ఉన్నారు. అందువల్ల వారి అభ్యున్నతి మరియు సామాజిక ఏకీకరణకు చేసే ప్రయత్నాలు అత్యంత కీలకం. లంబాడీ మహిళల సాంప్రదాయ వస్త్రధారణ వారి సంస్కృతి యొక్క అత్యంత ఆకర్షణీయమైన లక్షణాలలో ఒకటి. వారు అద్దాలు మరియు పూసలతో ఎంబ్రాయిడరీ చేయబడిన పొడవాటి, విశాలమైన లంగాలు ('ఘాగ్రా' అని పిలుస్తారు) ధరిస్తారు. వ్యవసాయం చేసి లంబాడీలు స్థానిక వ్యవసాయం సాగు పద్ధతినే అవలంబిస్తున్నారు. తెలంగాణలోని లంబాడా సమాజం కాలక్రమేణా గణనీయమైన మార్పులకు లోనైంది. సంచార జీవన విధానం నుండి స్థిర వ్యవసాయ జీవనానికి మారింది. విలక్షణమైన వస్త్రధారణ, ఆభరణాలు, పచ్చబొట్లు వంటి వారి సాంప్రదాయ పద్ధతులు వారి సాంస్కృతిక గుర్తింపును నిర్వచిస్తూనే ఉన్నప్పటికీ, ఆధునికీకరణ మరియు ఆర్థికాభివృద్ధి ఒత్తిళ్లు వారి జీవన విధానాన్ని పునర్నిర్మిస్తున్నాయి.

కీలక పదాలు: లంబడా, బంజారా, సంస్కృతి, సమాజం.

పరిచయం

వివిధ ప్రాంతాలలో బంజారా లేదా సుగలి అని కూడా పిలువబడే లంబాడాలు, ప్రధానంగా తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక మరియు మహారాష్ట్ర రాష్ట్రాలలో కనిపించే ఒక సాంప్రదాయ సంచార జాతి. చారిత్రాత్మకంగా, వారు తమ ఎద్దుల బండితో ధాన్యం మరియు ఉప్పు వంటి వస్తువులను సుదూర ప్రాంతాలకు రవాణా చేసే వ్యాపారులుగా మరియు రవాణాదారులుగా ప్రసిద్ధి చెందారు. ఈ సంచార జీవన విధానం వారి ప్రత్యేక సంస్కృతి, జీవనశైలి మరియు ఆచారాలను తీర్చిదిద్ది, భారతదేశంలోని ఇతర గిరిజన సమూహాల నుండి వారిని వేరు చేసింది.

లంబడాలకు రాజపుత్ర మూలాలు ఉన్నాయని నమ్ముతారు. ముస్లిం దండయాత్రల చేతిలో రాజపుత్రులు ఓడిపోయిన తర్వాత దక్షిణానికి వలస వెళ్లిన పృథ్వీరాజ్ చౌహాన్ యోధులతో వీరికి సంబంధం ఉందని గాథలు చెబుతున్నాయి. కాలక్రమేణా, వారు యోధులు మరియు వ్యాపారుల సమూహం నుండి వ్యవసాయం, పశుపోషణ మరియు శ్రమపై ఎక్కువ దృష్టి సారించే సమూహంగా మారారు. "టాండాలు" అని పిలువబడే స్థిరమైన నివాస సముదాయాలుగా వారు క్రమంగా స్థిరపడినప్పటికీ, విలక్షణమైన వస్త్రధారణ, ఆభరణాలు మరియు పచ్చబొట్లు వంటి అనేక సాంప్రదాయ సాంస్కృతిక పద్ధతులను వారు నిలుపుకున్నారు.

వారి సామాజిక నిర్మాణం వంశాల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది, మరియు వారు బహిర్వివాహాన్ని పాటిస్తారు, అంటే వారు తమ వంశం వెలుపల వివాహం చేసుకుంటారు. లంబాడీ పండుగలు ఉత్సాహభరితంగా ఉంటాయి మరియు వారి సంస్కృతిలో ఒక ముఖ్యమైన భాగం. వీటిని సాంప్రదాయ సంగీతం, నృత్యం మరియు ఆచారాలతో జరుపుకుంటారు. ఆధునికీకరణ మరియు పట్టణీకరణ వారి సాంప్రదాయ జీవనశైలిని ప్రభావితం చేసినప్పటికీ, లంబాడాలు తమ గొప్ప మౌఖిక సంప్రదాయాలు, కళలు మరియు సామూహిక ఆచారాల ద్వారా తమ వారసత్వాన్ని పరిరక్షించుకుంటూనే ఉన్నారు.

తెలంగాణలో, లంబాడాలను షెడ్యూల్డ్ తెగగా వర్గీకరించారు, ఇది వారికి కొన్ని చట్టపరమైన రక్షణలు మరియు రిజర్వేషన్ల ప్రయోజనాలను అందిస్తుంది. అయినప్పటికీ, వారు విద్య, ఆర్థిక అభివృద్ధి మరియు వనరుల లభ్యత విషయంలో సవాళ్లను ఎదుర్కొంటూనే ఉన్నారు. అందువల్ల వారి అభ్యున్నతి మరియు సామాజిక ఏకీకరణకు చేసే ప్రయత్నాలు అత్యంత కీలకం.

*Corresponding Author: Ramu M

నివాసాలు మరియు స్థావరాలు:
చారిత్రాత్మకంగా సంచార జాతి అయిన లంబాడీలు, 'టాండాలు' అని పిలువబడే శాశ్వత ప్రదేశాలలో స్థిరపడ్డారు. ఈ టాండాలు సాధారణంగా ప్రధాన గ్రామాలకు వెలుపల ఉంటాయి, ఇది ఆ సమాజం యొక్క సామాజిక ఏకాంతాన్ని మరింత బలపరుస్తుంది. లంబాడీ ఇళ్లను మట్టి, రాళ్లు, వెదురు వంటి స్థానికంగా లభించే వస్తువులతో, గడ్డి లేదా తాటాకులతో చేసిన కప్పులతో నిర్మిస్తారు. వారి నిరాడంబరమైన జీవన విధానాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ, ఈ నివాసాలు చాలా సరళంగా, తరచుగా ఒకటి లేదా రెండు గదులతో ఉంటాయి. టాండా యొక్క అమరిక సరళంగా ఉంటుంది, ఇళ్లు ఒకదానికొకటి ఎదురుగా వరుసలలో నిర్మించబడి, తరచుగా వాటి మధ్య ఒక వీధిని వదిలివేస్తారు. ఈ పద్ధతి ఆచరణాత్మకమైనది, ఇది సమాజ సభ్యుల మధ్య సులభమైన సంభాషణను మరియు ఐక్యతా భావాన్ని నిర్ధారిస్తుంది. ఈ స్థావరాలు స్వయం సమృద్ధిగా ఉంటాయి, పశువుల కోసం ప్రత్యేక ప్రాంతాలు మరియు పండుగలు, ఆచారాలు వంటి సామూహిక కార్యకలాపాల కోసం బహిరంగ ప్రదేశాలు ఉంటాయి.

వస్త్రధారణ మరియు ఆభరణాలు:
లంబాడీ మహిళల సాంప్రదాయ వస్త్రధారణ వారి సంస్కృతి యొక్క అత్యంత ఆకర్షణీయమైన లక్షణాలలో ఒకటి. వారు అద్దాలు మరియు పూసలతో ఎంబ్రాయిడరీ చేయబడిన పొడవాటి, విశాలమైన లంగాలు ('ఘాగ్రా' అని పిలుస్తారు) ధరిస్తారు, దీనికి జతగా అంతే అలంకరించబడిన జాకెట్ లేదా 'చోళీ'ని వేసుకుంటారు. లంబాడీ మహిళలు తలపాగాలు, బరువైన హారాలు, చెవిపోగులు, గాజులు, కాలి గొలుసులు మరియు కాలి ఉంగరాలతో సహా అనేక ఆభరణాలను ధరించడానికి ప్రసిద్ధి చెందారు. సాంప్రదాయకంగా ఆభరణాలను వెండి, ఇత్తడి లేదా ఎముకతో తయారు చేస్తారు, అయితే ఇటీవలి కాలంలో అనుకరణ ఆభరణాలు ప్రాచుర్యం పొందాయి. మహిళల వస్త్రధారణ వారి గిరిజన గుర్తింపుకు ప్రతీకాత్మకంగా ఉంటుంది మరియు ప్రతి ఆభరణం దుష్టశక్తులను తరిమికొట్టడం లేదా సంతానోత్పత్తిని పెంచడం వంటి సాంస్కృతిక ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంటుంది. పురుషులు పొలాల్లో పని చేయడానికి అనువుగా ఉండే సాధారణ కాటన్ ధోవతులను ధరిస్తారు మరియు ఉత్సవ సందర్భాలలో తలపాగా మరియు కుర్తాను ధరిస్తారు.

పచ్చబొట్లు:
లంబాడీ సమాజంలో పచ్చబొట్లు సౌందర్య మరియు సాంస్కృతిక ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉన్నాయి. మహిళలకు, పచ్చబొట్లు అందాన్నిచ్చే ఒక రూపంగా పరిగణించబడతాయి, కానీ అవి ఆరోగ్యం, ఆధ్యాత్మికత మరియు గుర్తింపుకు సంబంధించిన లోతైన అర్థాలను కూడా కలిగి ఉంటాయి. నెమళ్లు, పువ్వులు మరియు జ్యామితీయ నమూనాలు ప్రసిద్ధమైన డిజైన్లలో ఉంటాయి. మహిళలు తరచుగా తమ చేతులు, కాళ్లు మరియు ఛాతీపై పచ్చబొట్లు వేయించుకుంటారు, అయితే పురుషులు తమ చేతులు లేదా భుజాలపై తేళ్ల వంటి సరళమైన డిజైన్లను ఇష్టపడతారు. పచ్చబొట్లు దుష్టశక్తులు మరియు హానికరమైన వ్యాధుల నుండి రక్షణ కల్పిస్తాయనే నమ్మకం ఉంది, మరియు ఆధునిక ప్రభావాలు వారి రూపంలోని ఇతర అంశాలను మారుస్తున్నప్పటికీ, అవి లంబాడీ మహిళలలో ఒక ముఖ్యమైన సాంస్కృతిక చిహ్నంగా మిగిలి ఉన్నాయి.

ఆహారపు అలవాట్లు:
లంబాడాలు ప్రధానంగా మాంసాహారులు, కానీ బడవత్ తెగ వారు శాకాహారులు. లంబాడా ప్రజల సాంప్రదాయ ఆహారంలో రాగి, జొన్న, దలియా (మిశ్రమ ధాన్యం), బాటి (రొట్టె), సలోయి (మేక, గొర్రె లేదా పంది రక్తం మరియు ప్రేగులతో తయారు చేయబడినది), ఘుగ్గరి (ఉడకబెట్టిన అలసంద, కందిపప్పు, శనగపప్పు మొదలైనవి) ఉంటాయి. అప్పుడప్పుడు ఈ రొట్టెను మటన్, చేప, చికెన్, పప్పు వంటి అనేక వంటకాలతో పాటు ఇష్టంగా తింటారు. లంబాడాలు తాము స్వయంగా తయారు చేసుకున్న దారు (మద్యం) తాగుతారు. వారు అతిథులకు మరియు బంధువులకు దారును అందిస్తారు. మహిళలు కూడా దారు తాగుతారు.

కాడో
ప్రసవించిన స్త్రీకి ఎక్కువ కాలం, మసాలాలు, మాంసాహారం మరియు పెరుగు వంటి ఆహార పదార్థాలను తల్లి, బిడ్డలా ఆరోగ్యం కోసం 1 నెల రోజుల పాటు తిన నివ్వరు. కాని సొంఠీ, మిరియాలు, బెల్లం, నెయ్యితో కలిపి పాయసం తయారు చేసి బాలింతకు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. దీన్నే కాడో అంటారు. ఇందులో వైద్య గుణాలుంటాయి.

లంబాడా వివాహ పద్ధతులు:
ప్రతి చిత్రపటం ఒక బహిర్వివాహ యూనిట్, మరియు ప్రతి ఒక్కరూ తమ చిత్రపటం వెలుపల వివాహం చేసుకోవాలి. వంశం పితృవంశ బంధుత్వ సమూహాన్ని అనుసరిస్తుంది. అమ్మాయి వివాహం చేసుకున్న వెంటనే తన తల్లిదండ్రుల వంశం పేరును కోల్పోయి, తన భర్త వంశాన్ని పొందుతుంది. సాంప్రదాయకంగా, జీవిత భాగస్వాములను ఎంచుకోవడంలో, నివాసాలను నిర్ణయించడంలో, ఆస్తిని నియంత్రించడంలో, నైతిక విలువలను గమనించడంలో మరియు యువత వ్యవహారాలను నిర్వహించడంలో ఉమ్మడి కుటుంబం ప్రధాన పాత్ర పోషించింది. తొలినాళ్లలో లంబాడాలలో ఉమ్మడి కుటుంబమే ఆచారంగా ఉండేది, కానీ ఇప్పుడు అది క్రమంగా విచ్ఛిన్నమై ఏక కుటుంబాలుగా మారుతోంది.
లంబాడీలలో ఒకే గోత్రం లేదా వంశంలో వివాహం చేసుకోవడం నిషిద్ధం. అమ్మాయిలకు సాధారణంగా యుక్తవయస్సు వచ్చిన తర్వాత వివాహం చేస్తారు. వివాహ వయస్సు ఆడవారికి 16 నుండి 18 సంవత్సరాల మధ్య, మగవారికి 18 నుండి 25 సంవత్సరాల మధ్య ఉండవచ్చు. అమ్మాయికి యుక్తవయస్సు వచ్చిన తర్వాత, తల్లిదండ్రులు ఆమెకు పెళ్లి చేయడానికి ఆత్రుతగా ఉన్నప్పటికీ, వారు ఎప్పుడూ వరుడిని వెతకడానికి చొరవ తీసుకోరు. పెళ్లి ప్రతిపాదన ఎల్లప్పుడూ అబ్బాయి వైపు నుండే రావాలి. పూర్వకాలంలో నూనె లేదా కన్యాశుల్కం వాడుకలో ఉండేవి. ప్రతి బంజారా యువకుడు ఒక అమ్మాయిని పెళ్లి చేసుకోవడానికి నగదు మరియు వస్తు రూపంలో చెల్లించవలసి వచ్చేది. తరచుగా రెండు

పాలిచ్చే పశువులను కన్యాశుల్కంగా చెల్లించేవారు.
ఒక సామాజిక వ్యవస్థలో, కుటుంబం అత్యంత ముఖ్యమైన విభాగం. ఇది మన సామాజిక జీవితంలో మొదటి అనుభవాన్ని సూచిస్తుంది మరియు అత్యంత స్థిరమైన, శాశ్వతమైన సామాజిక సమూహాలలో ఒకటి. కుటుంబం సామాజిక వలయాలలో ఒక భాగం. బంధువుల మధ్య సంబంధాలను నిర్వహించే భాగస్వామ్య సంస్థతో కలిసి సన్నిహిత సంబంధాలు ఏర్పడతాయి. పిల్లల పునరుత్పత్తి మరియు విద్యను నిర్ధారించడానికి కుటుంబం అనేది తగిన మరియు స్థిరమైన లైంగిక సంబంధాల సమూహం.
కుటుంబం అనేది అఖిల భారత సామాజిక వ్యవస్థ. ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా మరియు అన్ని సాంస్కృతిక స్థాయిలలో కనిపిస్తుంది. కుటుంబ సభ్యులు పని విభజనపై అంగీకరిస్తారు మరియు ఉమ్మడి ఇల్లు, సామాను పెట్టె మరియు పొయ్యిని పంచుకుంటారు. లంబాడీ కుటుంబ లక్షణం పితృత్వం. కుటుంబ పోషణ బాధ్యత మొత్తం కుటుంబంలోని పురుషులపై ఉంటుంది. తండ్రి మరణం తర్వాత, కుటుంబంలోని పెద్ద కుమారుడు తండ్రి ఆస్తిపై ఆధారపడి జీవిస్తాడు మరియు కుటుంబ రుణం పొందుతాడు. లంబాడీలలో వివాహం చేసుకున్న ఏకైక పురుషుడు అతనే అని అంటారు. దీని అర్థం చాలా మందికి పెళ్లి కాలేదని కాదు. లంబాడీ, బహుభార్యత్వ మరియు బహుభార్యత్వ కుటుంబాలు తరచుగా పరిస్థితుల కారణంగా ఏర్పడతాయి.
వస్త్రధారణ మరియు ఆభరణాలు: లంబాడీ సమాజం యొక్క అత్యంత స్పష్టంగా కనిపించే లక్షణాలలో ఒకటి వారి వస్త్రధారణ. ఇది ముఖ్యంగా మహిళల దుస్తుల విషయంలో నిజం. ఇటీవలి కాలం వరకు, వారు సాంప్రదాయ దుస్తులను ధరించేవారు. భారతదేశంలో లంబాడీల వలె ప్రత్యేకమైన వస్త్రధారణను అనుసరించే మరో జాతి సమూహం లేదు.

మహిళల వస్త్రధారణ:

పురుషుల కంటే మహిళల వస్త్రధారణ మరియు ఆభరణాలు మరింత ఆకర్షణీయంగా ఉంటాయి. లంబాడీ మహిళల దుస్తులు సాధారణంగా ఎరుపు రంగులో, కొన్నిసార్లు పసుపు, ఆకుపచ్చ మరియు ఇతర రంగులలో ఉంటాయి. ఒక వస్త్రంతో తయారు చేయబడిన ఈ దుస్తులను మినీస్కర్టులు మరియు స్కర్టులతో కూడా అలంకరిస్తారు మరియు వారి చేతివృత్తి నైపుణ్యంతో చక్కగా తయారు చేస్తారు. అయితే, ఇది ఖరీదైనది. ఈ రకమైన దుస్తుల తయారీకి చాలా ఓపిక అవసరం. కళాత్మక శైలులు మరియు ఆచారాలు నెమ్మదిగా దుస్తుల తయారీలోకి ప్రవేశిస్తున్నాయి. కొన్ని వస్త్రాల తయారీకి కనీసం 4-5 నెలల సమయం పడుతుందని అంచనా. కొందరు అలాంటి దుస్తులను ఎందుకు ధరిస్తారో చూడటం ఆసక్తికరంగా ఉంటుంది. అడవి జంతువులు అడవి పంటలు లేదా చెట్లలోకి ప్రవేశించినప్పుడు వాటిని నివారించడానికి గాజు వస్త్రాన్ని ఉపయోగించేవారు. వేడెక్కడం వల్ల కలిగే ప్రభావాలను తగ్గించడానికి కూడా ఇది ఉపయోగపడుతుంది. అత్యంత ముఖ్యమైన వస్త్రాలు కంచలి, బ్రౌన్ మరియు ముసుగు.

బలియా (గాజులు)

కసోతియా (భుజకీర్తి)
సడక్ (తాడుతో అలంకరించిన లంగాలు)
గాగ్రి/తోప్లీ (వివాహిత స్త్రీలు ధరించే క్లిప్పులు)
పౌలర్ హార్/హాస్లీ (నాణేలతో చేసిన హారం)
భూరియా (ముక్కుపుడక)
ఘూగ్రి-చోట్లా (జుట్టుకు వేలాడదీసే లోహపు పువ్వులు మరియు బంతులు)
కోల్డా (కాలి గజ్జల ఉంగరాలు)
వింటి (పాత నాణెంతో కూడిన వెండి ఉంగరం)
వాంకాడో (గంట లోహంతో చేసిన, ఎక్కువ వ్యాసం గల కాలి గజ్జల ఉంగరాలు)

పురుషుల వస్త్రధారణ మరియు ఆభరణాలు:

ఇతర జాతులు లేదా సమాజాలలో వలె పురుషుల వస్త్రధారణకు పెద్దగా ప్రాధాన్యత ఉండదు, లంబాడీ పురుషులు సాధారణంగా ఎరుపు లేదా తెలుపు రంగు తలపాగా, తెల్ల చొక్కా, తెల్ల కండువా, వెండి లేదా బంగారు చెవిపోగులు, వెండి పెట్టె మరియు నడుము చుట్టూ వెండి నారను ధరిస్తారు. ఇవి పురుషుల వస్త్రధారణ నియమావళిని సూచిస్తాయి. వారి నడుము చుట్టూ కట్టిన నల్ల దారం అనేక ఆభరణాలను బయటకు లాగుతుంది. లంబాడీ దీనిని 'టటోజుండి' అని పిలుస్తారు. ఇది లంబాడీని ఇతరుల నుండి వేరు చేస్తుంది. దక్షిణ కర్ణాటకలోని లంబాడీలో కొంతమంది పెద్దలు ఎరుపు తలపాగాలు, తెల్ల చొక్కాలు మరియు తెల్ల బూట్లు ధరిస్తారు. పొడవుగా, హుందాగా ఉండే పురుషులు ప్యాంటు మరియు చొక్కా లేదా ట్రౌజర్‌లను ధరిస్తారు. ఉత్తర కర్ణాటకలో సాంప్రదాయ వస్త్రధారణ నేటికీ నిలిచిపోయింది. కాలక్రమేణా, ఆధునిక నాగరికత వారి రంగురంగుల మరియు కళాత్మకమైన దుస్తులపై నీడను వేసింది. కాలక్రమేణా లంబాడీ తన వస్త్రధారణ శైలిని మార్చుకుని ఉండవచ్చు. ఇది కర్ణాటకలోని లంబాడీ సౌందర్యంలో చూడవచ్చు. కర్ణాటక రాష్ట్రంలోని దక్షిణ భాగంలో లంబాడీ స్వభావం మారింది, ఇది దేవనాగరి లంబాడీలలో చూడవచ్చు. అయితే, ఉత్తర కర్ణాటకలోని ప్రాచీన మహిళలు అసలైన అలంకరణ శైలిని పాటిస్తున్నారు.

ఆర్థిక పరిస్థితులు:

వ్యవసాయం చేసి లంబాడీలు స్థానిక వ్యవసాయం సాగు పద్ధతినే అవలంబిస్తున్నారు. ఆ ప్రాంతంలో ఇతర రైతులు పండించే పంటలని లంబాడి రైతులు పండించే పంటలనే లంబాడి రైతులు పండిస్తున్నారు. ఎక్కువ శాతం లంబాడి రైతులు వర్షాధార పంటలనే పండిస్తున్నారు. నేటి కాలమందు లంబాడీలు ఎర్ర నెలలు, నల్ల రేగడి నెలలు మరియు ఒండ్రు నెలల వంటి సారం ఉన్న భూమిలో వ్యవసాయం సాగుచేస్తున్నారు. నల్లరేగడి భూమి యందు మిరపను, ప్రత్తి వంటి పన్నలను పండిస్తున్నారు. సంవత్సరంలో రబీ మరియు ఖరీఫ్ సీజన్లలో 2 పంటలను పండిస్తున్నారు. ఈ రెండు రకాల పంటలు కాలువల ద్వారా, బోరు బావుల ద్వారా నేటి కాలంలో పండించడం జరుగుతుంది.
తండాలలో లంబాడీలు సారాయిని తయారు చేస్తున్నారు. ఈ సారాయిని తయారు చేసి అమ్మడం వలన వారు ధనవంతులు కాలేదు. ముఖ్యంగా ఈ సారాయి తయారు చేయడానికి ప్రధాన కారణమేమిటంటే వారికి తాగే అలవాటు ఉండటం వలన. స్త్రీ, పురుషులు ప్రతిరోజు పొలం పనులు చేసి అలసిపోవటం వలన, సాయంత్రం

సమయంలో సారాయి తాగుతుంటారు. సారాయి తాగటం వల ఒళ్ళు నొప్పులు తెలియకుండా రాత్రి పూట హాయిగా నిద్రవస్తుందని తెలిపారు.
లంబాడీలు ప్రధానంగా వారి, మిరప, ప్రత్తి, జొన్నలు, సజ్జలు, రాగులు, కందులు మొదలగు పంటలను పండిస్తున్నారు. లంబాడీలు పంతపోలానికి సంబంధించిన ప్రాచీన కాలం నుండి ఒక సాంప్రదాయం కొనసాగుతూ వస్తుంది. పొలంలో పండిన పంటను మొదటిసారి కొనేటపుడు తొలి కోతకు ముందు పూజచేస్తారు.

ముగింపు:
తెలంగాణలోని లంబాడా సమాజం కాలక్రమేణా గణనీయమైన మార్పులకు లోనైంది. సంచార జీవన విధానం నుండి స్థిర వ్యవసాయ జీవనానికి మారింది. విలక్షణమైన వస్త్రధారణ, ఆభరణాలు, పచ్చబొట్లు వంటి వారి సాంప్రదాయ పద్ధతులు వారి సాంస్కృతిక గుర్తింపును నిర్వచిస్తూనే ఉన్నప్పటికీ, ఆధునికీకరణ మరియు ఆర్థికాభివృద్ధి ఒత్తిళ్లు వారి జీవన విధానాన్ని పునర్నిర్మిస్తున్నాయి. విద్య, వలసలు, మరియు వ్యవసాయ మార్పులు కొత్త అవకాశాలను తెచ్చిపెట్టాయి. కానీ, సాంప్రదాయ సామాజిక నిర్మాణాలు బలహీనపడటం, యువ తరాలలో సాంస్కృతిక వారసత్వం క్షీణించడం వంటి సవాళ్లను కూడా తెచ్చిపెట్టాయి. అయినప్పటికీ, లంబాడాలు తమ ప్రత్యేక గుర్తింపును నిలుపుకోవడానికి కృషి చేస్తున్నారు. వారి గొప్ప సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని కాపాడుకుంటూ భవిష్యత్తులో వారు అభివృద్ధి చెందడానికి విద్య, సామాజిక సమైక్యత, మరియు ఆర్థిక ఉన్నతి కోసం నిరంతర ప్రయత్నాలు చాలా కీలకం.

గ్రంథ పట్టిక

1. శ్యామల దేవి, బి.ఆర్., *అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థలో గిరిజన ఏకీకరణ - ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని లంబాడా గ్రామంపై ఒక అధ్యయనం*, పేజీ 12.
2. బోడ హథీరామ్., *తెలంగాణలోని లంబాడా సముదాయం యొక్క సామాజిక పరివర్తన మరియు సాంస్కృతిక వారసత్వం*, ప్రాగ్మా పబ్లికేషన్, హైదరాబాద్, 2018, పేజీ 41.
3. జి. భద్రు నాయక్., *జనగాం తాలూకాలో తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో లంబాడాల పాత్ర (1945-1951)*, M.Phil. సిద్ధాంత గ్రంథం, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయానికి సమర్పించబడింది, వరంగల్, 1994, పేజీ 44.
4. దాస్, టి., *జీవనశైలి, భారతీయ గిరిజనులు: స్థాన సంబంధిత ఆచరణలు*, సంపుటి 3, జ్ఞాన్ పబ్లిషింగ్ హౌస్, న్యూఢిల్లీ, 1989, పేజీ 154.
5. రథ్థోడ్, ఎస్.బి., "ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని లంబాడాల మధ్య వర్గ మరియు కుల భేదాలు", *సోషల్ సైంటిస్ట్*, 12 (7), 1984, పేజీలు 47-56.
6. బి. బాబు రావు., *తెలంగాణలోని బంజారా సముదాయం యొక్క సామాజిక-ఆర్థిక పరిస్థితులు - ఒక చారిత్రక అధ్యయనం*, ప్రచురించబడని సిద్ధాంత గ్రంథం (Thesis), చరిత్ర విభాగం, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్, 2007, పేజీ 103.
7. టి. ఉప్పయ్య., *తెలంగాణలోని బంజారా సముదాయం యొక్క సామాజిక నిర్మాణం - ఒక కేస్ స్టడీ*, ప్రచురించబడని Ph.D. సిద్ధాంత గ్రంథం, చరిత్ర విభాగానికి సమర్పించబడింది, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్, 2011, పేజీ 79.
8. బోడ హథీరామ్., *తెలంగాణలోని లంబాడా సముదాయం యొక్క సామాజిక పరివర్తన మరియు సాంస్కృతిక వారసత్వం*, ప్రాగ్మా పబ్లికేషన్, హైదరాబాద్, 2018, పేజీ 91.
9. డా. జె. రాజారాం, 1961 బంజార గిరిజనుల జీవనం, హైదరాబాద్ 2022, పుటలు. 103.
10. చీన్యా నాయక్. బి, బంజారా చరిత్ర, సంస్కృతి, ప్రగతి, అనంతపురం (1998), పుట,120